नायब सुब्बा — तृतीय पत्र (न्याय समूह)

Nayab Subba — Third Paper (Judicial Group)

विषय: सेवा सम्बन्धी कार्यज्ञान

पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क	समय	प्रश्न संख्या
100	40	2 घण्टा 30 मिनेट	17
14 छोटा प्रश्न × 5 अंक र 3 लामा प्रश्न × 10 अंक			

यो प्रश्नपत्र लोक सेवा आयोगको 2083 सालको परीक्षा ढाँचा (पूर्णाङ्क, समय, प्रश्न संख्या र खण्ड विभाजन) मा आधारित रहेर **Loksewa Pathsala** ले तयार पारेको मौलिक अभ्यास (मोडल) प्रश्नपत्र हो। यो आयोगको आधिकारिक प्रश्नपत्र होइन। This is an original practice paper prepared by Loksewa Pathsala on the 2083 exam pattern; it is not an official Lok Sewa Aayog question paper.

निर्देशन:

1. सबै प्रश्नको उत्तर दिनुहोस्। प्रत्येक प्रश्नको अंकभार प्रश्नको दायाँतिर दिइएको छ।
2. उत्तर नेपाली वा अंग्रेजी वा दुवै भाषामा लेख्न सकिनेछ।
3. प्रश्नको अंकभार अनुसार उत्तरको लम्बाइ मिलाउनुहोस्; बुँदागत र उदाहरणसहित लेख्नु राम्रो हुन्छ।

खण्ड क: सामान्य कानून — 30 अंक

1. कानूनका स्रोतहरू उल्लेख गर्नुहोस्। **5**

2. सारवान कानून र कार्यविधि कानूनबीच फरक लेख्नुहोस्। **5**

3. प्राकृतिक न्यायका सिद्धान्तहरू लेख्नुहोस्। **5**

4. नजिर सिद्धान्त भनेको के हो? **5**

5. मुलुकी संहिता लागू हुनुको महत्त्व उल्लेख गर्दै देवानी र फौजदारी कानूनबीचको भिन्नता व्याख्या गर्नुहोस्। **10**

खण्ड ख: न्याय प्रशासन र अदालती कार्यविधि — 40 अंक

6. नेपालको अदालतको संरचना उल्लेख गर्नुहोस्। **5**

7. तामेली र म्याद भनेको के हो? **5**

8. मुद्दाको पेसी व्यवस्थापनका मुख्य कुराहरू लेख्नुहोस्। **5**

9. मेलमिलापको महत्त्व लेख्नुहोस्। **5**

10. फैसला कार्यान्वयनसम्बन्धी मुख्य व्यवस्थाहरू लेख्नुहोस्। **5**

11. अदालतमा अभिलेख व्यवस्थापनको महत्त्व लेख्नुहोस्। **5**

12. नेपालको न्याय प्रशासनमा मुद्दाको ढिलाइका कारणहरू उल्लेख गर्दै छिटो र सुलभ न्याय सुनिश्चित गर्ने उपायहरू विश्लेषण गर्नुहोस्। **10**

खण्ड ग: अनुसन्धान र अभियोजन 30 अंक

13. अपराध अनुसन्धानका मुख्य चरणहरू लेख्नुहोस्। **5**

14. सरकारी वकिलको भूमिका लेख्नुहोस्। **5**

15. प्रमाणका प्रकारहरू उल्लेख गर्नुहोस्। **5**

16. पीडितको अधिकारसम्बन्धी मुख्य व्यवस्थाहरू लेख्नुहोस्। **5**

17. फौजदारी न्याय प्रणालीमा अनुसन्धान र अभियोजनबीचको समन्वयको महत्त्व उल्लेख गर्दै प्रभावकारी अभियोजनका लागि आवश्यक सुधारहरू व्याख्या गर्नुहोस्। **10**

— शुभकामना —

Loksewa Pathsala

उत्तर लेख्दा समेट्नुपर्ने मुख्य बुँदाहरू (आत्ममूल्याङ्कनका लागि)

यी संकेतले राम्रो उत्तरमा के–के समेट्नुपर्छ भन्ने देखाउँछन्; पूर्ण उत्तर आफ्नै शब्दमा लेख्नुहोस्।

1. संविधान, ऐन, नियम, नजिर, प्रथा, धार्मिक ग्रन्थ (ऐतिहासिक स्रोत)।

2. अधिकार–कर्तव्य निर्धारण गर्ने बनाम प्रक्रिया तोक्ने; उदाहरण।

3. आफ्नो मुद्दामा आफैं न्यायाधीश नहुने, सुनुवाइको मौका, कारणसहितको निर्णय।

4. सर्वोच्च अदालतले प्रतिपादन गरेको सिद्धान्त तल्ला अदालतलाई बाध्यकारी।

5. 2074 सालका संहिता, 2075 भदौ 1 देखि लागू; व्यक्तिगत अधिकार बनाम राज्यविरुद्धको अपराध, प्रमाणको भार, सजाय।

6. सर्वोच्च अदालत, उच्च अदालत, जिल्ला अदालत; विशिष्टीकृत अदालत र न्यायाधिकरण।

7. पक्षलाई सूचना दिने प्रक्रिया; म्याद तामेलका विधि।

8. पेसी सूची, प्राथमिकता, स्थगन, समयमै सुनुवाइ।

9. छिटो, सस्तो विवाद समाधान; अदालतको चाप कम, सम्बन्ध सुधार।

10. दरखास्त, बिगो भराउने, चलन चलाउने, कैद गणना।

11. मिसिल सुरक्षा, पुनरावेदनमा प्रयोग, पारदर्शिता, डिजिटल अभिलेख।

12. मुद्दाको चाप, म्याद तामेलीमा ढिलाइ, जनशक्ति अभाव; केस व्यवस्थापन, ई–कोर्ट, मेलमिलाप, कानूनी सहायता।

13. जाहेरी, घटनास्थल मुचुल्का, प्रमाण संकलन, बयान, प्रतिवेदन।

14. मुद्दा चलाउने वा नचलाउने निर्णय, अभियोग पत्र, बहस, अनुसन्धानमा निर्देशन।

15. प्रत्यक्ष र परिस्थितिजन्य, लिखित र मौखिक, भौतिक र विद्युतीय प्रमाण।

16. सूचना पाउने, क्षतिपूर्ति, गोपनीयता, सुरक्षा, न्यायिक प्रक्रियामा सहभागिता।

17. प्रमाणको गुणस्तर, सफलता दर; संयुक्त कार्यविधि, फरेन्सिक क्षमता, तालिम, साक्षी संरक्षण।

Loksewa Pathsala